

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

**CRIMINALISTICS OF THE FUTURE:
DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE,
GLOBAL CHALLENGES AND THREATS**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун-т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально-правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально-процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ЧЕРНОВ Олександр.....298
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІДПИСІВ
У ЦИФРОВИХ КОПІЯХ ДОКУМЕНТІВ

ЮСУПОВ Володимир, КИСІЛЬ Наталія.....303
ІНТЕГРАЦІЯ МЕТОДІВ КРИМІНАЛІСТИКИ У ПРАКТИКУ ПРОВЕДЕННЯ
СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

СЕКЦІЯ 4.

КРИМІНАЛЬНО–ПРАВОВІ ТА КРИМІНОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ВІД КІБЕРТЕРОРИЗМУ ДО АВТОНОМНИХ СИСТЕМ ОЗБРОЄННЯ

АРТЮХ Надія, КОЗАЧЕНКО Віталій.....308
КІБЕРБУЛІНГ У СИСТЕМІ ДЕТЕРМІНАНТ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ
МОЛОДІ

БЕРШАВСЬКА Анастасія.....313
ОРГАНІЗАЦІЙНО–ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ,
ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ–АГРЕСОРУ

ГОРБАЧОВА Ірина.....316
ІНФОРМАЦІЙНІ ВКИДИ ТА ЦИФРОВА ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ
ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

ЄРОФЕЄВА Ольга.....321
МОТИВИ ЗЛОЧИННОГО ПОСЯГАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕННЯХ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗАВОЛОДІННЯМ СПАДКОВИМ
МАЙНОМ

КЛИМЕНКО Дар'я, КОЗАЧЕНКО Віталій.....324
ЦИФРОВІ ФОРМИ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ:
КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

КОЗАЧЕНКО Віталій.....329
ПРОБЛЕМА ВЕРБАЛЬНОЇ АГРЕСІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ:
КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

КУБАЄНКО Андрій.....334
ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

ЛУКАЩУК Каріна.....	338
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОЗБАВЛЕННЯМ ВОЛІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	
ЛУЦЮК Павло.....	342
ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ВПЕРШЕ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ТА СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ	
СИДОРЧУК Владислав, СИДОРЧУК Інна.....	348
КІБЕРТЕРОРИЗМ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА НАПРЯМКИ ПРОТИДІЇ	
СТЕПАНЕНКО Оксана.....	353
КІБЕРНАСИЛЬСТВО ЯК САМОСТІЙНА ФОРМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	
ТІТУНІНА Катерина.....	358
ПРОТИДІЯ РАДИКАЛІЗАЦІЇ ТА ГІБРИДНИМ ЗАГРОЗАМ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ЦЕХАН Дмитро.....	362
ІДЕОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	
ЦИТРЯК Віктор.....	367
ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В ПЕНІТЕНЦІАРНИХ УСТАНОВАХ	

СЕКЦІЯ 5.

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У ЦИФРОВИЙ ЧАС

АЛБУЛ Сергій.....	372
КРИМІНАЛЬНА РОЗВІДКА ЯК СИСТЕМНИЙ ЕЛЕМЕНТ КОМПЛЕКСНОЇ МОДЕЛІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
ВАЩУК Олеся.....	377
ПРОБЛЕМИ ДОСТОВІРНОСТІ ФОТО- ТА ВІДЕОДОКАЗІВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ DEERFAKE-ТЕХНОЛОГІЙ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33626>

Цитряк Віктор

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального
процесу,
заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної
юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0000-0000-0000>
e-mail: tsytryak.viktor@onu.edu.ua*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПЕРАТИВНО–РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В ПЕНІТЕНЦІАРНИХ УСТАНОВАХ

Досліджено значення оперативно–розшукової діяльності у забезпеченні правопорядку в пенітенціарних установах. Визначено чинники її ефективності, основні напрями реалізації та перспективи вдосконалення в умовах сучасних безпекових викликів.

Ключові слова: оперативно–розшукова діяльність, пенітенціарні установи, правопорядок, профілактика правопорушень, оперативна інформація, безпека, кримінально–виконавча система.

Tsitryak Viktor

*PhD in Law, Associate Professor,
Associate Professor in the Department of Criminal Procedure,
Deputy Dean of the Faculty of Public Prosecution and Investigation (Criminal
Justice) at the National University «Odesa Law Academy»,
Odesa, Ukraine*

THE EFFECTIVENESS OF OPERATIONAL AND INVESTIGATIVE ACTIVITIES AS A MEANS OF ENSURING LAW AND ORDER IN PRISONS

This study examines the significance of operational and investigative activities in maintaining law and order within correctional institutions. It identifies the factors contributing to their effectiveness, the main areas of implementation, and prospects for improvement in the context of contemporary security challenges.

Key words: operational and investigative activities, prisons, law and order, crime prevention, operational intelligence, security, the penal system.

Забезпечення належного рівня правопорядку в пенітенціарних установах є одним із ключових завдань державної політики у сфері виконання кримінальних

покарань. Специфіка функціонування установ виконання покарань обумовлена постійною концентрацією значної кількості осіб, які мають кримінальний досвід, схильність до протиправної поведінки або підтримують неформальні зв'язки із представниками злочинного середовища за межами установи. У таких умовах особливого значення набуває оперативно–розшукова діяльність, яка виступає важливим інструментом попередження, виявлення та припинення правопорушень, забезпечення безпеки персоналу, засуджених і відвідувачів, а також підтримання стабільного режиму функціонування пенітенціарних установ.

Сучасна пенітенціарна система стикається з численними викликами, пов'язаними з поширенням організованих форм злочинної діяльності, незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї та заборонених предметів, координацією злочинної діяльності з місць позбавлення волі, проявами екстремізму, корупційними ризиками та іншими загрозами безпеці. Наявність таких факторів зумовлює необхідність використання комплексу правових, організаційних, профілактичних та оперативно–розшукових заходів, спрямованих на своєчасне отримання інформації про протиправні наміри та діяльність окремих осіб або груп.

Оперативно–розшукова діяльність у пенітенціарних установах має специфічний характер, що відрізняє її від аналогічної діяльності інших правоохоронних органів. Її основною особливістю є здійснення в умовах обмеженого простору, постійного контролю за поведінкою засуджених та наявності широких можливостей для безпосереднього спостереження за процесами, що відбуваються серед контингенту установи. Разом із тим такі умови не усувають необхідності використання спеціальних оперативних методів отримання інформації, оскільки значна частина протиправної діяльності має латентний характер і ретельно приховується від адміністрації.

Ефективність оперативно–розшукової діяльності значною мірою визначається здатністю оперативних підрозділів своєчасно виявляти осіб, схильних до вчинення правопорушень, встановлювати неформальні зв'язки між засудженими, виявляти канали надходження заборонених предметів та прогнозувати розвиток криміногенних процесів усередині установи. Оперативні працівники повинні не лише фіксувати вже вчинені порушення режиму, а й здійснювати систематичний аналіз оперативної обстановки, виявляти тенденції її розвитку та формувати профілактичні заходи, спрямовані на нейтралізацію потенційних загроз [1].

Важливим критерієм ефективності оперативно–розшукової діяльності є рівень попередження злочинів. Саме профілактична функція становить одну з головних переваг оперативно–розшукових заходів у пенітенціарному середовищі. Завдяки своєчасному отриманню оперативної інформації можливо запобігати підготовці втеч, масових заворушень, актів насильства щодо персоналу або інших засуджених, організації каналів постачання наркотичних засобів та інших

небезпечних дій. Запобігання таким проявам дозволяє уникнути значних негативних наслідків як для конкретної установи, так і для суспільства загалом.

Особливу увагу слід приділяти протидії діяльності організованих злочинних груп у місцях позбавлення волі. Незважаючи на ізоляцію окремих осіб від суспільства, кримінальні зв'язки нерідко зберігаються та продовжують функціонувати через використання засобів зв'язку, корупційних механізмів або осіб, які перебувають на волі. У таких випадках оперативно–розшукова діяльність стає одним із найбільш ефективних інструментів виявлення та документування злочинної активності. Збір та аналіз інформації про структуру неформальних угруповань, їх лідерів, джерела фінансування та канали комунікації дозволяє своєчасно реагувати на загрози та мінімізувати вплив кримінального середовища на функціонування установи.

Одним із важливих напрямів оперативно–розшукової діяльності є виявлення та перекриття каналів надходження заборонених предметів до пенітенціарних установ. Практика свідчить, що незаконне переміщення мобільних телефонів, наркотичних засобів, алкогольних напоїв, колючо–ріжучих предметів та інших речей часто здійснюється із залученням як засуджених, так і сторонніх осіб. У деяких випадках до таких схем можуть бути причетні представники персоналу установ, що істотно підвищує суспільну небезпеку подібних правопорушень. Саме тому ефективність оперативно–розшукової діяльності значною мірою залежить від здатності оперативних підрозділів виявляти корупційні ризики та забезпечувати належний рівень внутрішньої безпеки.

Суттєве значення має інформаційно–аналітичне забезпечення оперативно–розшукової діяльності. Сучасні умови потребують використання цифрових технологій, електронних баз даних, автоматизованих систем обробки інформації та аналітичних інструментів прогнозування ризиків. Аналіз поведінки засуджених, їх соціальних зв'язків, дисциплінарної практики, психологічних характеристик та інших показників дозволяє формувати обґрунтовані прогнози щодо можливих проявів протиправної активності. Водночас використання таких технологій повинно здійснюватися з дотриманням законодавчих вимог щодо захисту персональних даних та прав людини.

Ефективність оперативно–розшукової діяльності безпосередньо пов'язана з рівнем професійної підготовки персоналу. Оперативний працівник повинен володіти знаннями у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики, психології, конфліктології та інформаційної безпеки. Важливого значення набувають навички аналізу оперативної інформації, встановлення психологічного контакту, оцінки достовірності отриманих відомостей та прийняття управлінських рішень в умовах дефіциту часу. Високий професіоналізм оперативного персоналу сприяє підвищенню результативності діяльності та мінімізації помилок при реалізації оперативних заходів.

Не менш важливою складовою ефективності є належна взаємодія оперативних підрозділів пенітенціарних установ із іншими правоохоронними

органами. Обмін інформацією між оперативними підрозділами Державної кримінально–виконавчої служби, Національною поліцією, Службою безпеки України, органами прокуратури та іншими суб'єктами забезпечення правопорядку створює передумови для комплексного реагування на кримінальні загрози. Особливої актуальності така взаємодія набуває під час документування діяльності організованих злочинних груп, які здійснюють координацію злочинної активності як усередині установ виконання покарань, так і за їх межами.

Разом із позитивними аспектами існують і певні проблеми, що впливають на результативність оперативно–розшукової діяльності. До них належать недостатнє матеріально–технічне забезпечення окремих установ, кадровий дефіцит, обмеженість фінансових ресурсів, недосконалість окремих нормативно–правових механізмів, а також постійна адаптація кримінального середовища до заходів контролю [2]. Крім того, розвиток сучасних засобів комунікації створює нові можливості для прихованої координації злочинної діяльності, що потребує вдосконалення оперативних методів та технологій протидії.

Перспективним напрямом підвищення ефективності оперативно–розшукової діяльності є впровадження ризик–орієнтованого підходу до оцінки оперативної обстановки, використання сучасних аналітичних систем, розширення міжвідомчої взаємодії, удосконалення системи професійної підготовки персоналу та посилення заходів внутрішньої безпеки. Важливим завданням залишається забезпечення балансу між необхідністю підтримання правопорядку та дотриманням прав і свобод людини, оскільки ефективність діяльності правоохоронних органів повинна оцінюватися не лише за кількісними показниками виявлених правопорушень, а й за рівнем законності застосовуваних заходів.

Отже, оперативно–розшукова діяльність є одним із ключових засобів забезпечення правопорядку в пенітенціарних установах, оскільки дозволяє своєчасно виявляти, попереджати та припиняти правопорушення, здійснювати контроль за криміногенною обстановкою, протидіяти організованій злочинності та забезпечувати безпеку персоналу і засуджених. Її ефективність визначається комплексом організаційних, правових, кадрових та технічних факторів, а подальше вдосконалення оперативно–розшукової роботи має стати важливою умовою підвищення результативності функціонування всієї пенітенціарної системи України.

Перелік використаних джерел:

1. Юхно А.О. Актуальні аспекти взаємодії оперативних підрозділів під час запобігання, припинення, виявлення і розкриття злочинів. Попередження злочинів суб'єктами оперативно–розшукової діяльності: Матер. наук.–практ. конф. (Харків, 17 грудня 2010 р.). Харків: ХНУВС, 2010. 248 с.

2. Романов М.С. Контррозвідувальний пошук в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах Державної кримінально–виконавчої служби України Міністерства юстиції України. Збірник наукових праць Національної академії СБ України. 2017. № 63. 232 с.